

Hyvää lastensuojelua, kiitos!

Koonti lastensuojelun kehittämisalueista

Hyvää lastensuojelua, kiitos!

Koonti lastensuojelun kehittämisalueista

Toimittanut Annukka Paasivirta

© Lastensuojelun Keskusliitto
ja kirjoittajat

Lastensuojelun Keskusliiton verkkojulkaisu
5/2019

ISBN 978-952-7002-39-1
ISSN 2489-4885

Helsinki, 2019

Esipuhe

Lastensuojelun Keskusliitto on toteuttanut vuosien 2018–2019 aikana Mitä kuuluu, lastensuojelu? -julkaisusarjan, jossa on tarkasteltu eri puolilta sitä, miten lastensuojelu tällä hetkellä Suomessa toimii. Julkaisusarjan avulla keskusliitto haluaa lisätä erityisesti lasten ja perheiden parissa työtään tekevien ammattilaisten ja päättäjien ymmärrystä lastensuojelun nykytilasta, mahdollisuuksista ja kehittämistarpeista.

Tämä sarjan viimeinen osa kokoaa yhteen lastensuojelun ammattilaisten, esimiesten ja asiakkaiden näkökulmat.

Ensimmäisessä osassa tuotiin esille, miten viime vuosina tehdyt selvitykset ja lainsäädännölliset muutokset ovat uudistaneet lastensuojelua¹.

Toinen ja kolmas esittelivät lastensuojelun ammattilaisten näkökulmaa. Ne perustuivat laajoihin kyselyihin lastensuojelun työntekijöille² sekä syvempiin haastatteluihin lastensuojelun ammattilaisten ja esimiesten kanssa³. Keväällä 2019 lastensuojelujärjestöjen ja kuntien lastensuojelun johtajia tavattiin kahdessa tapaamisessa, joissa pohdittiin lastensuojelun nykytilaa erityisesti johtamisen näkökulmasta⁴.

Lastensuojelun asiakkaiden – nuorten ja vanhempien – ääntäkään ei ole unohdettu. Nuorten näkökulmaa on kerätty tarkastelemalla Lastensuojelun Keskusliiton järjestämien Nuorten päivien⁵ antia kymmenen viime vuoden ajalta. Vanhempien kokemusta kuultiin tapaamisessa sijoitettujen lasten vanhempien kanssa. Se järjestettiin yhteistyössä Kasper ry:n Voikukkia-toiminnan kanssa⁶.

Tämä koonti tiivistää lastensuojelun kehittämisen kohdat ja luo pohjaa yhteiselle visiolle lastensuojelun toivotusta tulevaisuudesta.

1 Lastensuojelun uudistukset – liian pieniä tekoja? Mitä kuuluu lastensuojelu? -julkaisusarjan osa 1. Lastensuojelun Keskusliiton verkkojulkaisu, 3 /2018.

<https://www.iskl.fi/julkaisu/lastensuojelun-uudistukset-liian-pienia-tekoja/>

2 Leena Wilén. Kohtaamisia? – lastensuojelun arki työntekijöiden näkökulmasta.

Mitä kuuluu lastensuojelu? -julkaisusarjan 2. osa. Lastensuojelun Keskusliiton verkkojulkaisu, 4/2018.

<https://www.iskl.fi/julkaisu/kohtaamisia-lastensuojelun-arki-tyontekijoiden-nakokulmasta/>

3 Leena Wilén. Miten lastensuojelun vyyhti puretaan? Mitä kuuluu lastensuojelu? -julkaisusarjan 3. osa. Lastensuojelun Keskusliiton verkkojulkaisu, 5/2018.

<https://www.iskl.fi/julkaisu/miten-lastensuojelun-vyyhti-puretaan/>

4 Järjestöjohtajien tapaamiseen 2.5.2019 osallistui 11 johtajaa 11:sta eri lapsi- ja perhejärjestöstä. Kuntajohtajien tapaamiseen 23.5.2019 osallistui 10 johtajaa 8:sta kunnasta eri puolilta Suomea.

5 Lastensuojelun Keskusliitto on järjestänyt yhteistyökumppaneiden kanssa Nuorten päivän osana valtakunnallisia lastensuojelupäiviä (aiemmin osana sijaishuollon päiviä). Kyseessä on vertais-tuellinen päivä lastensuojelusta kokemusta omaaville 13–21 vuotiaille nuorille. Päivän aikana nuoret ovat voineet halutessaan osallistua vaikuttamistyöhön. Nuorten päiviä on järjestetty vuodesta 2011 lähtien säännöllisesti, viime vuosina osallistujia on ollut lähemmäs 50.

6 Tapaamiseen osallistui 7 sijoitetun lapsen vanhempaa.

Sisällys

Johdanto 5

1

Osallisuus on elintärkeää! 6

2

Rakenteet ja resurssit kuntoon! 10

3

Inhimillistä ammatillisuutta 13

4

Tehdään yhdessä 16

5

Panostetaan hyvään johtamiseen 18

6

Irti häpeästä! 20

Loppusanat: Lastensuojelu nyt! 22

Johdanto

Lastensuojelun ammattilaiset, johtajat ja asiakkaat lähestyvät lastensuojelun nykytilan haasteita hieman eri tavoin, mutta näkökulmista löytyy kuusi yhteistä kehittämisen aluetta. Osallisuuden ja osattomuuden teemoja tarkastellaan kahdesta näkökulmasta: siitä, miten osallisuutta mahdollistetaan ja siitä, mistä kaikesta osallisuus lastensuojelussa koostuu.

Lastensuojelua tukevien rakenteiden ja riittävien resurssien perään on kysytty jo pitkään. Inhimillisessä ammatillisuudessa korostuvat lastensuojelun asiakkaiden yksilöllisyyden huomioiminen ja hyvä kohtaaminen.

Lastensuojelun työntekijät kokevat jäävänsä usein yksin, joten neljänneksi teemaksi nousee se, miten lastensuojelua tehdään yhdessä. Hyvä johtaminen tukee työssä jaksamista ja sen puute on yksi keskeinen syy työntekijöiden vaihtuvuudelle.

Viimeiseksi teemaksi nousee lastensuojelun toive päästä irti häpeästä kohti positiivisempaa julkikuvaa. Leiman ja häpeän poistamiseksi on tehtävä kaikki mahdollinen.

1 Osallisuus on elintärkeää!

Osallisuus vaatii että työntekijällä on enemmän aikaa kohtaamiseen

79 % lastensuojelun työntekijöistä kaipaa enemmän aikaa lasten tapaamiseen.

40 % kaipaa lisää aikaa yhteydenpitoon lapsen vanhempiin/huoltajiin.

47 % kaipaa lisää aikaa vanhempien tapaamisiin.

Osallisuutta tukevien rakenteiden mahdollistaminen johtamisella.

Kokemus osallisuudesta ja kuulluksi tulemisesta on elintärkeää!

Osallisuus on omien oikeuksien tuntemista, oikeutta osallistua ja tulla kuulluksi.

"Osallisuus on tunne ja toisaalta myös tieto siitä, että saa vaikuttaa omaan elämäänsä, ja saa tuoda mielipiteensä ilmi ja joku myös reagoi niihin."

OSALLISUUS ON
ELINTÄRKEÄÄ!

Keskustelu osallisuudesta on lisääntynyt, ja erilaisia työtapoja on kehitetty. Silti osallisuuden ja osattomuuden kokemukset ovat kestoaiheita Nuorten päivissä ja vanhempia tavattaessa. Myös lastensuojelun työntekijät kertovat, että kiireen ja aikapulan lisäksi työkäytännöt ja osaamattomuus voivat estää osallisuutta.

"Se, että lasta ei tavata ja lapsi ei ole puheen keskiössä."

"Liika aikuisten kanssa työskentely, näkemys siitä, että pientä lasta ei voi kuulla."

Osallisuuden huomioiminen vaatii toimintakulttuurin muutosta sekä panostusta rakenteisiin ja resursseihin. Jotta voidaan vaatia toimintakulttuurin muutosta, sille tulee antaa mahdollisuus.

Miten osallisuutta mahdollistetaan?

Osallisuutta mahdollistavien rakenteiden ja käytäntöjen kehittäminen on ensisijaisesti johtamiskysymys. Nuorten mielestä aikuisten tehtävä on varmistaa, että lapset ja nuoret voivat kokea olevansa osallisia päivittäisessä arjessa. Rakenteiden ja resurssien tulee olla sellaisia, että se on mahdollista.

Osallisuus edellyttää, että työntekijällä on enemmän aikaa kohtaamisiin. 79 prosenttia lastensuojelun työntekijöistä kaipaa enemmän aikaa lasten tapaamiseen. 40 prosenttia kaipaa lisää aikaa yhteydenpidossa lapsen vanhempiin tai huoltajiin. 47 prosenttia kaipaa lisää aikaa vanhempien tapaamiseen. Työntekijöiden mielestä lapsen osallisuus ja suora

työskentely lapsen kanssa on tärkein osa-alue, jota tulisi painottaa lastensuojelun laadun varmistamiseksi.

Kokemus osallisuudesta ja kuulluksi tulemisesta on elintärkeää.

Lasten ja vanhempien osallisuus ja aito kuulluksi tuleminen ovat lastensuojelun onnistumisen keskeisiä edellytyksiä. Vanhemmat toivovat, että koko perhettä kuullaan:

"Se hiljainen isä saattaa olla myös se olennainen henkilö siellä".

Perhe tulee ymmärtää kokonaisvaltaisesti ja huomioida myös sisarukset. Näkemykset pitää selvittää heti asiakkuuden alusta alkaen. Vanhemmat muistuttavat, että on eri asia tulla kuulluksi kuin kokea tulevansa kuulluksi.

Vanhempien mielestä osallisuuden toteutuminen edellyttää ammattilaisilta inhimillisiä vuorovaikutustaitoja sekä pysähtymistä, aikaa ja kiireettömyyttä.

Osallisuus on omien oikeuksien tuntemista, oikeutta osallistua ja tulla kuulluksi.

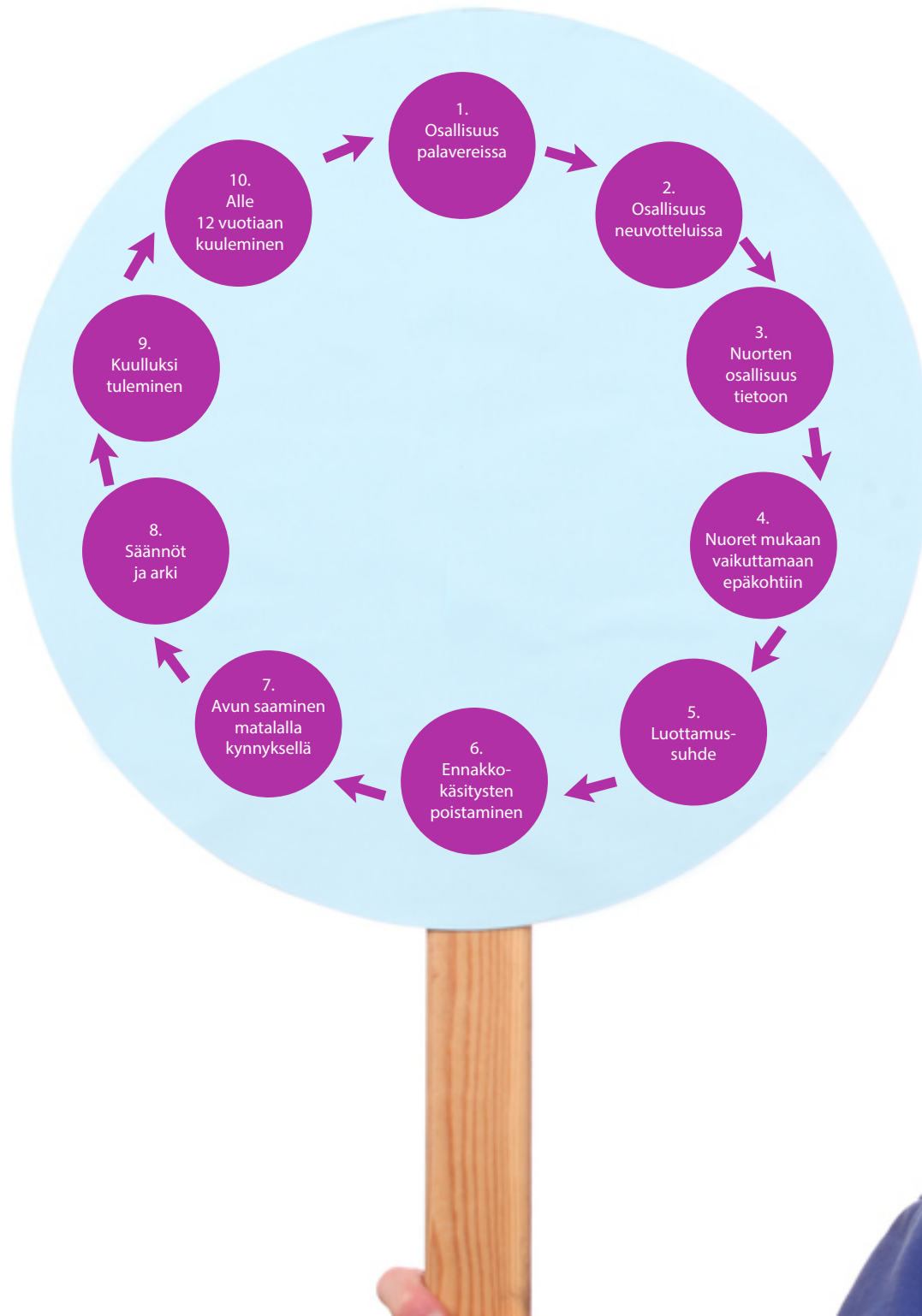
Nuorilla on oikeus tietoon, joka koskettaa heidän elämäänsä. Kun nuori tietää omista oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan, on hänellä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa asioihinsa.

Hyvä luottamussuhde johtaa osallisuuteen

"Se on tunne ja toisaalta myös tieto siitä, että saa vaikuttaa omaan elämäänsä, ja saa tuoda mielipiteensä ilmi ja joku myös reagoi niihin."

"Arjen osallisuuteen kuuluu oleellisesti tunne johonkin joukkoon kuulumisesta, ei tarvitse olla yksin vaikeiden asioiden kanssa, saa mokaillakin ja voi silti kokea itsensä arvokkaaksi."

Sosiaalityöntekijä valmisteleo isoimmat päätökset, joten hänen pitäisi tutustua nuoreen kunnolla, pitää yhteyttä ja luoda luottamuksellinen suhde. Oman työntekijä tulee olla pysyvä ja luotettava aikuinen, joka selittää erilaisten päätösten perustelut ymmärrettävästi, toimii oikeudenmukaisesti ja tekee töitä sydämellään.

Kuva:

Missä kaikkialla lasten ja nuorten osallisuus mahdollistuu?
Vuoden 2013 Nuorten päivässä työskenneltiin yhdessä ammattilaisten kanssa ja tuotettiin osallisuuspyörän 10 pinnaa.

2 Rakenteet ja resurssit kuntoon!

Asiakasmäärät hallittaviksi

83 % lastensuojelun työntekijöistä kannattaa sitovaa mitoitusta lastensuojelun sosiaalityöhön.

66 % kannattaa sitovaa mitoitusta perhetyöhön.

21-30 lasta on työntekijöiden mielestä sopiva asiakasmäärä sosiaali työntekijälle, joka hoitaa vain lastensuojeluasioita.

Työntekijöiden vaihtuvuus on iso ongelma

70 % lastensuojelun työntekijöistä on harkinnut työpaikan tai alan vaihtoa.

Syyt työpaikan vaihdoksen pohtimiselle:

- liian pienet resurssit
- liialliset työpaineet
- työn huono organisointi
- palkkaus ja esimiestyöhön liittyvät tekijät

RAKENTEET JA RESURSSIT KUNTOON!

"...on monta sellaista kiikun kaakun... siirretäänkö lastensuojeluun vai siirretäänkö lapsiperheiden sosiaalityöhön.

Saattaakin käydä niin, että siirretäänkin lapsiperheiden sosiaalityöhön ja sitte hetken päästä pompsautetaan lastensuojeluun."

Mennäänkö kehittämisessä liikaa rakenteiden ehdoilla?

Pitäisi miettiä miten lähdetään auttamaan esimerkiksi erityisen huonosti voivia nuoria.

Lastensuojelun ja sosiaalihuollon raja on epäselvä

44 % ei pidä organisointia selkeänä: jatkuvasti eriäviä näkemyksiä siitä, kumpaan asiakasperhe kuuluu, asiakasohjaus on haastavaa, viimeiset muutokset ovat tehneet tilanteesta sekavan ja aiheuttaneet turhaa ylimääräistä kuormittumista eri sektoreiden ja tiimien yhdistyessä.

Lisää aikaa, mitoitukset asiakasmääriin, oikeita palveluita ei ole tarpeeksi... Nämä haasteet ovat hyvin tiedossa ja lapsi- ja perhepalveluita on kehitetty, jotta painopistettä saataisiin siirrettyä korjaavasta ehkäisevään suuntaan. Tässä ei olla onnistuttu, ja asiakasmäärät ovat lastensuojelussa edelleen kasvussa.

Asiakasmäärän on oltava hallittavissa

83 prosenttia lastensuojelun työntekijöistä kannattaa sitovaa mitoitusta lastensuojelun sosiaalityöhön ja 66 prosenttia kannattaa sitovaa mitoitusta perhetyöhön. Johtajat toivat esiin, että työntekijöiden työkuorma ja asiakasmäärät näkyvät siinä, että työntekijöillä ei ole riittävästi aikaa asiakasperheille. Jos työntekijä ei tunne tilannetta riittävästi, hän ei voi paneutua siihen tarpeeksi hyvin, jolloin asiakkaasta tuntuu, ettei kukaan välitä. Luottamuksen voittaminen vaatii aikaa.

Nuorten mielestä aikuisten on tärkeää luoda luottamus lapseen, ja nuorten pitää saada luotua suhde sosiaalityöntekijään. Nuorilla on huoli myös sosiaalityöntekijöiden riittävydestä. Vanhempien mielestä sosiaalityöntekijöitä pitää olla tarpeeksi. Etenkin kriisi- ja ongelmatilanteissa tukea tulisi saada tiivistetysti.

Työntekijöiden vaihtuvuus on iso ongelma

70 prosenttia lastensuojelun työntekijöistä on harkinnut työpaikan tai alan vaihtoa. Syitä työpaikan vaihdoksen pohtimiseen ovat liian pienet resurssit, liialliset työpaineet, työn huono organisointi, palkkaus ja esimiestyöhön liittyvät tekijät. Resurssikeskustelun lisäksi tulisi pohtia myös sitä, miten työntekijät pysyisivät tehtävissään ja miten avoimiin virkoihin saataisiin työntekijöitä.

Vanhemmat kokevat, että asiakassuunnitelmilla on suuri merkitys, kun työntekijät vaihtuvat:

"Asiakassuunnitelmat turvasatamana – vaihtuvista työntekijöistä huolimatta [suunnitelma] pysyy."

Nuoret ovat vaatineet, että vaihtuvuuden ongelma on ratkaistava. Heidän mielestään asiakkaan ja työntekijän hyvä kohtaaminen rakentaa luottamusta, mikä vaatii aikaa ja sitä, ettei työntekijä jokaisella tapaamisella vaihdu.

Palvelut tulee organisoida ja niitä pitää olla riittävästi

Sosiaalihuoltolain uudistus vuonna 2014 ei vähentänyt lastensuojeluilmoitusten tai kiireellisten sijoitusten määrää. 56 prosenttia lastensuojelun työntekijöistä on sitä mieltä, että sosiaalihuoltolain toimeenpanoon liittyvä tiedottaminen, ohjaus ja koulutus on ollut puutteellista. 44 prosenttia työntekijöistä pitää organisointia epäselvänä: jatkuvasti eriäviä näkemyksiä siitä, kuuluuko asiakasperhe lastensuojeluun vai

lapsiperheiden sosiaalityöhön, asiakasohjaus on haastavaa, viimeisimmät muutokset ovat tehneet tilanteesta sekavan ja aiheuttaneet turhaa ylimääräistä kuormittumista sektoreiden ja tiimien yhdistyessä.

"...on monta sellaista kiikun kaakun...siirretäänkö lastensuojeluun vai siirretäänkö lapsiperheiden sosiaalityöhön. Saattaakin käydä niin, että siirretäänkin sinne lapsiperheiden sosiaalityöhön ja sitte hetken päästä pompsautetaan lastensuojeluun."

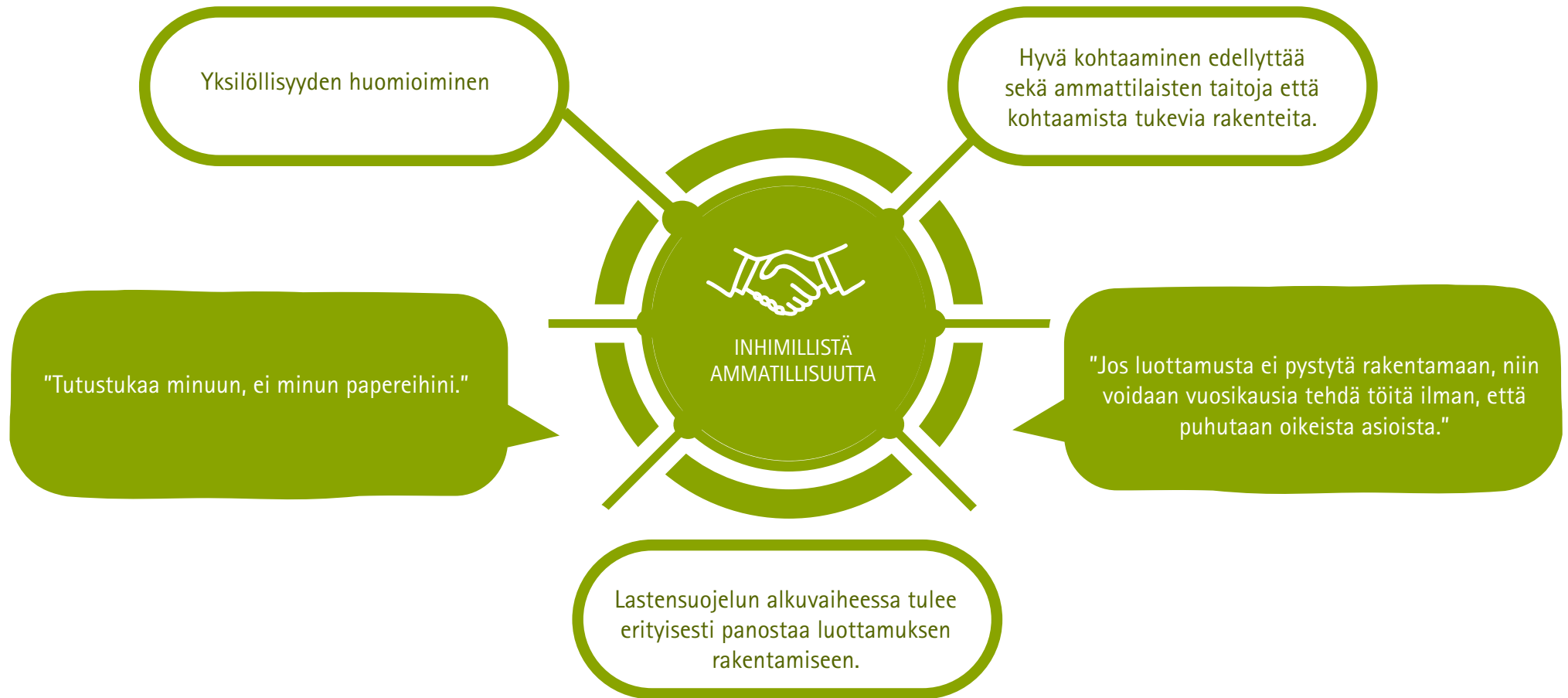
Johtajat näkivät sijais- ja jälkihuollon kehittämisen suurena haasteena. Mennäänkö kehittämisessä liikaa rakenteiden ehdoilla, kun pitäisi miettiä, miten lähdetään auttamaan esimerkiksi erityisen huonosti voivia nuoria? Vaativan sijaishuollon tilanteet ovat hyvin kompleksisia. Nykyinen järjestelmä ei pysty reagoimaan niihin, ja avun tarve pirstaloituu. Myös sijaishuollon ja päihdehuollon rajapinta mietityttää. Kuka tukee lastensuojelua, ja mikä tukimuoto olisi näille nuorille ja lapsille soveltuva? On esimerkiksi päihdeongelmasta kärsiviä nuoria, joita kukaan ei suostu ottamaan, vaikka he olisivat itse motivoituneita hoitoon.

"Jos lapsi käyttää päihkeitä, niin mun mielestä ensimmäinen asia on se, että meidän pitäisi saada hänet turvaan."

Vanhemmat toivovat kokonaisvaltaisempia palvelukokonaisuuksia ja toimivaa palveluohjausta. Ongelmiin tulisi saada apua riittävän varhain. Voitaisiinko huostaanottoja välttää, jos saatavilla olisi tarpeenmukaisia ja oikein ajoitettuja palveluita?

3

Inhimillistä ammatillisuutta

Lastensuojelun asiakkaat kaipaavat ammattilaisilta yksilöllistä otetta ja hyvään kohtaamiseen panostamista.

Yksilöllisyyttä tulee kunnioittaa

Vanhemmat ja nuoret painottavat vahvasti sitä, että työntekijöiden asenteen tulee olla inhimillinen. Vanhemmat korostavat, että yksilöllisyys olisi muistettava ja sitä tulisi kunnioittaa. Vanhempia ja lapsia ei tulisi tasapäistää.

Toimivaan palvelutarpeen arviointiin tulee panostaa. Ammattilaisten tulee kartoittaa myös vanhempien ongelmat ja tarpeet kunnolla ja pureutua niihin yksilöllisesti. Tarpeiden ja palvelujen tulisi kohdata yksilö- ja tilannekohtaisesti.

Nuoret toivovat, että työntekijät huomioisivat nuoren kokonaisuutena ja muistaisivat, että asiakirjoihin kirjatut asiat eivät ole koko totuus nuoren elämästä.

"Tutustukaa minuun, ei minun papereihini."

Nuorten mielestä yksilöllisyyden huomioimiseen ja tasavertaisuuteen liittyy myös se, että heidän kokemuksensa esimerkiksi huonosta kohtelusta otetaan todesta.

Lastensuojelun työntekijöiden mielestä nykyiset organisaatio- ja tiimiratkaisut ovat ehkä liian jäykkiä. Tilanteiden vaihdellessa osaamista olisi rakennettava asiakkaan ympärille tilannekohtaisesti, ei vain tietyllä tiimillä.

Tarvitaan hyvää kohtaamista

Nuorten mielestä hyvään kohtaamiseen tarvitaan sekä ammattilaisten taitoja että kohtaamista tukevia rakenteita. Sosiaalityöntekijän tulisi osata kohdata nuoria, eikä sen toteutuminen saisi olla vaikeaa. Nuorten mielestä hyvä lastensuojelun työntekijä kunnioittaa nuorta, välittää hänestä ja uskaltaa kohdata hänet.

Alkuvaiheen arviointi ja huostaanotto ovat kriittisiä vaiheita

Vanhempien mielestä lastensuojelun alkuvaihe on kriittinen kohta, johon tulisi panostaa. Luottamuksen rakentamiseen kannattaa keskittyä.

"Työntekijän pitää uskaltaa mennä lähelle ja kuunnella."

"Jos luottamusta ei pystytäkään rakentamaan, niin voidaan vuosikausia tehdä töitä ilman, että puhutaan oikeista asioista."

Myös lastensuojelun ammattilaiset painottavat, että palvelutarpeen arviointi asiakkuuden alussa on tärkeää työskentelyn laadun varmistamiseksi.

Vanhemmista lastensuojelun ammattilaisten tulisi muistaa, että

"Lapset ovat meidän lapsia silloinkin, kun lastensuojelu loppuu – ihmissuhteista ja niiden jatkuvuudesta huolehtiminen on välttämätöntä."

Vanhemmat korostavat, että huostaanotto on valtava kriisi ja siksi vanhempien ja koko perheen tukeminen on ensiarvoisen tärkeää. Nyt perheet jäävät usein yksin huostaanoton jälkeen. Kun vanhempi jätetään vaille tukea huostaanoton jälkeen, luovuttamisen vaara on suuri. Ei ole kenenkään etu, että vanhempi ajautuu huonompaan tilanteeseen.

4 Tehdään yhdessä!

Lastensuojelu ei voi jäädä yksin

Lastensuojelun asiakasmääriin ei vaikuteta vain lastensuojelun keinoin.

Uudenlaisia, joustavampia työmuotoja tarvittaisiin esimerkiksi terveydenhuollon puolella.

Muut toimijat "voivat siivota kalenteriaan", mutta lastensuojelussa ei voida rajata.

TEHDÄÄN
YHDESSÄ!

Lapset tulee huomioida aikuisten palveluissa

85 % lastensuojelun työntekijöistä lasten huomioiminen on riittämätöntä päihdepalveluissa ja

90 % mielenterveyspalveluissa

"Että on näitä yhdyspintoja joka suuntaan, on huoltoriitaa, lastensuojelua, psykiatria... ja monesti tuntuu, että lastensuojelu jää aika yksin. Lastensuojelun sosiaalityötä pitkään tehneenä se minua ainakin kuormittaa, että me ollaan sellaisen luupin alla ja ne ei ole yksistään meidän ratkaistavissa, ne kaikkein vaikeimmat ongelmat. Ei se lastensuojelu niitä yksin ratkaise."

"Kyllä mun mielestä lapset näkyy hirveen huonosti aikuisten palveluissa. Että ylipäätään katottas sitä perhettä kokonaisuutena."

Lastensuojelua ei saa jättää yksin

Johtajien mielestä lastensuojelun asiakasmääriin ei vaikute- ta yksin lastensuojelun keinoin. Uudenlaisia, joustavampia työmuotoja tarvittaisiin lisää esimerkiksi terveydenhuollon puolelle, jotta he voisivat tukea lastensuojelun tehtävää.

Viimekädessä lapsesta vastaa aina lastensuojelu. Muut toimijat ”voivat siivota kalentereitaan”, mutta lastensuoje- lussa asiakasmääriä on vaikea rajata. Esimerkiksi hoitoon sitoutumattomat lapset ja nuoret siirretään lastensuojeluun, vaikka heitä ei voi auttaa yksin sen keinoin. Muiden palve- luiden toimimattomuus näkyy myös lastensuojelussa.

”Perhetyö ei ratkaise mielenterveysongelmia, työttömyyttä ja huonoa asuntopolitiikkaa.”

Myös ammattilaiset kokivat, että monialainen tiimimuotoi- nen työskentely ja viranomaisyhteistyö ovat niitä osa-alueita, joita tulisi painottaa työskentelyn laadun varmistamiseksi. Ennaltaehkäisevien palvelujen saatavuutta ja viranomais- yhteistyötä tulisi parantaa. Turhia arviointeja ja asiakkaan siirtelyjä tulisi välttää.

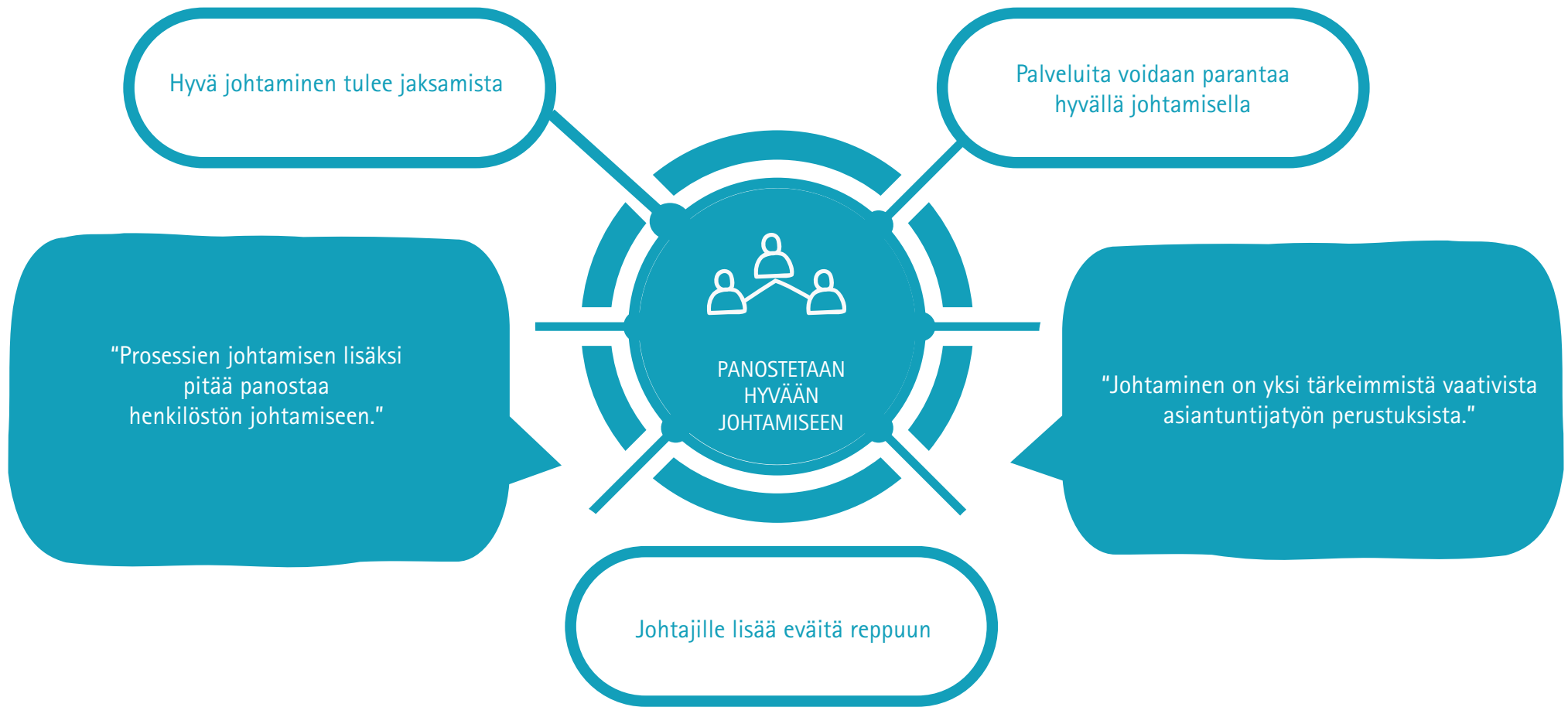
”Että on näitä yhdyspintoja joka suuntaan, on huoltoriitaa, lastensuojelua, psykiatria... ja monesti tuntuu, että lastensuojelu jää aika yksin. Lastensuojelun sosiaalityötä pitkään tehneenä se minua ainakin kuormittaa, että me ollaan sellaisen luupin alla ja ne ei ole yksistään meidän ratkaistavissa, ne kaikkein vaikeimmat ongelmat. Ei se lastensuojelu niitä yksin ratkaise.”

Lapset tulee huomioida aikuisten palveluissa

Lastensuojelun työntekijät korostavat, että lapset tulisi huomioida aikuisten palveluissa paljon paremmin. Lasten- suojelun työntekijöistä 85 prosentin mielestä lasten huomi- oiminen on riittämätöntä päihdepalveluissa ja 90 prosenttia koki lasten huomioimisen olevan riittämätöntä mielenter- veyspalveluissa. Aikuisille suunnatuissa palveluissa lapsen näkökulma otetaan harvoin automaattisesti huomioon, eikä niissä edes aina selvitetä, onko asiakkaalla lapsia.

”Kyllä mun mielestä lapset näkyy hirveen huonosti aikuis- ten palveluissa. Että ylipäättään katottas sitä perhettä kokonaisuutena.”

5 Panostetaan hyvään johtamiseen

Hyvä johtaminen tukee jaksamista

Lastensuojelun työntekijät kertovat, että työn huono organisointi ja esimiestyöhön liittyvät tekijät ovat usein syinä työpaikan vaihdoksen pohtimiseen. Hyvä johtaminen ja esimiestyö painottuvat tärkeinä tekijöinä työssä jaksamisessa. Voidaan jopa sanoa, että hyvä johtaminen, työnjaon selkeys, työparit ja mahdollisuus työnohjaukseen saavat lastensuojelun työntekijöiltä vahvempaa kannatusta kuin resurssien lisääminen.

Myös lastensuojelusta vastaavat esimiehet painottavat hyvän johtamisen merkitystä. Kehittämismyönteinen ja eteenpäin katsova ote tukee koko työyhteisöä ja innostaa johtajiakin.

Johtajille lisää eväitä reppuun!

Johtajat korostavat, että johtamiseen liittyvät tekijät vaikuttavat työmäärän lisäksi työn kuormitukseen. Hyvä esimiestyö ja johtaminen ovat lastensuojelun työntekijöiden mielestä tärkeitä toimenpiteitä, kun sosiaalihuollon ja lastensuojelun palveluja parannetaan.

Myös nuoret tuovat esille, että hyvään kohtamiseen tarvitaan ammattilaisten taitojen lisäksi sitä tukevia rakenteita, joista johtamisen tulee vastata.

Johtajilta vaadittavaan osaamiseen tulisikin panostaa ja näin antaa ”lisää eväitä reppuun”. Lastensuojelun johtaminen on erityisen vaativaa, koska siinä johdetaan sekä vaativia asiakasprosesseja että henkilöstöä. Jälkimmäiseen tulisi panostaa esimerkiksi tarjoamalla lisää koulutusta. Johtaminen nähtiin yhtenä tärkeimmistä tekijöistä vaativan asiantuntijatyön tukena.

6

Irti häpeästä!

Kerrotaan positiivisia tarinoita!

Johtajat sanovat, että lastensuojelussa tehdään paljon hyvää työtä, mutta sen julkisuuskuva on hyvin negatiivinen. He toivovat enemmän yhteiskunnallista keskustelua lastensuojelun positiivisista tarinoista – toki niin, että asiakkaita ja heidän tarpeitaan kunnioitetaan. Lastensuojelussa on vuosien varrella tapahtunut paljon edistystä ja kehittymistä, mistä pitäisi viestiä. Jatkuva kriisipuhe on myös omiaan karkottamaan työntekijöitä.

Leiman poistamiseksi on tehtävä kaikki mahdollinen

Vanhempien mielestä lastensuojeluun liittyvät leima, häpeä ja ennakkoluulot on tunnistettava ja niiden poistamiseksi on tehtävä kaikki mahdollinen.

Vanhemmat kokevat, että lapsen huostaanotto jättää elinikäiset jäljet:

"se muuttaa peruuttamattomasti ihmistä"

ja suhdetta lapseen. Lastensuojelu tulisi nähdä myös mahdollisuutena: huostaanotto on "tuhannen taalan paikka" vaikuttaa asioihin ja saada eksyneet kiinni. Parhaimmillaan se voi tarjota hyvän ponnahduslaudan elämään.

"Koen, että olen saanut apua ja palveluita lastensuojelusta – parhaimmillaan voi olla sitä, että ollut aito halu ja kyky auttaa ja että he ovat kulkeneet rinnalla mun elämäni vaikeimmissa hetkissä."

"Tuntuu, että on hirveän vähän niitä selviytymistarinoita, jos niitäkin vois nostaa vähän enemmän."

Nuoret ovat tuoneet Nuorten päivillä alusta lähtien esille, että lastensuojelunuria koskevia tabuja tulisi murtaa. Nuoret kokevat tulevansa leimatuiksi: heidät saatetaan määritellä "lastensuojelutapauksiksi" niin koulussa kuin myöhemmin työelämässä.

Loppusanat: Lastensuojelu nyt!

Lastensuojelun työntekijät, esimiehet ja asiakkaat nostivat esille keskeisimpiä asioita, joihin vaikuttamalla saadaan aikaiseksi hyvää lastensuojelua. Nämä kehittämisen kohdat eivät ole uusia. On merkillepantavaa, että kaikki lastensuojelun osapuolet jakavat samat huolen.

Lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu ansaitsee erityistä panostusta. On tärkeää, että lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelmassa (LAPE) on kehitetty integroivasti erityisesti ennaltaehkäisevää lastensuojelua ja toisaalta mietitty, millaista tukea erityisen vaativissa tilanteissa tarvitaan. Samaan aikaan lastensuojelun asiakasmäärät kasvavat ja kiireelliset sijoitukset lisääntyvät.

Lastensuojelu vaatii kokonaisvaltaista kehittämistä. Kun luodaan mahdollisuuksia, tulisi samalla vaikuttaa myös toimintakulttuuriin. Todennäköisesti tarvitaan myös täysin uudenlaisia lähestymistapoja. Systemisen lastensuojelun kehittämisessä ollaan oikealla tiellä, mutta se ei yksin riitä.

Osallisuutta, rakenteita ja resursseja, ammatillisuutta, yhteistyötä, johtamista ja lastensuojelun positiivista julkikuvaa... Suurelta osin kyse on hyvin yksinkertaisista keinoista, mutta niiden toteuttaminen vaatii rohkeita linjauksia. Tarvitaan yksimielisyyttä siitä, että nyt – vihdoinkin – on aika panostaa erityisesti lastensuojeluun!

LASTENSUOJELUN KESKUSLIITTO
Armfeltintie 1, 00150 Helsinki
puh. (09) 329 6011
toimisto@lskl.fi | www.lskl.fi